

AV. Si ergo intellexisti spūaliter: spūs et vita tibi sunt. si intellexisti carnaliter: etiā sic spūit et vita sunt: sed tibi nō sunt. Dixim' enī hīc dñm cōmēdasse i mādūcatōe carnalī suē: et potatōne sanguis sui ut i illo maneam' et ipē in nobis. hoc autē quid facit nisi caritas? Caritas autē dei diffusa est i cordib' nostris p spūis sanctū qui dat' est nobis: ergo spūit? ē qui uiuificat. **CHRY.** Et qd de carnali audienā sup'ra lo cutus ē subiūgit: Sed sūt qdā ex vobis q nō credunt. Dicēs qdā: discipulos excepit: suā autē dignitatē ostēdit occulta reuelās. **AVG.** Non dixit: Sunt qui dā in vobis q nō intelligūt: sed causāz dicit qre nō intelligant. Prop'cta n. dixit: Nisi credideritis: nō intelligētis. nā q resistit: quō uiuificat. Aduersari' n. radio lucis quo penetrādus ē nō auertit acie: sed claudit mētē: credant et aperiat: et illuminabūtur. **CHRY.** Et ut oīscas: qm ante hec verba et nō postq' murmurauerunt et scandalizati sunt: h' christ' cognouerat: subiūgit euāgelista dicēs. Sciebat enī ab initio iesus q dēnt crediduri: et qd traditur' euz ē. **THEO.** Voleb' p hoc nobis euāgelista ostēdere q ante cōstitutionē mundi oīa cognoscebat: qd diuinitatis erat indicū. **AVG.** Sed postq' distinxit credentes dñs a nō credētib': exp'essit cās quare nō credūt. vnde sequitur: Et dicebat. Propterea dixi vobis: q nemo pot' uenire ad me: nisi fuerit ei dātū a patre meo. **CHRY.** q. dicit. Non turbāt me: neqz stuporē iferūt q nō credūt. Nō ut qd' oēdit pater. Dixit autē hoc: ut ostēdat qm nō illoz gloriā cōcupiscēs hoc dicebat: et ut iuadeat eis q patres ei' existimēt: oēi et nō ioseph. **AVG.** Ergo et credere datur nobis: non. n. nihil ē credere. Si enī magnū qd ē: gaude qā credidisti: s'z noli extolli. qd. n. habes: qd nō accepisti. **AVG.** de p'edestinatione scōzū. Hoc autē donū quib' dā dāri et qbusdā nō dāri oīno nō dubitat: q nō vult manifestissimis sacris lris repugnare. Cur autē nō oīb' de tur: fidelē mouere nō debet: q credit ex vno oēs eē in cōdēnationē iustissimā: ita ut nulla dei eēt iusta reprehensio nī nullus inde liberaret. vñ cōstat magnā eē grāz q pluri mī liberant. Cur autē istū pot' q illū liberet: inscrutabilia sunt iudicia ei': et inuestigabiles viē ei'. Sequit'. Et hoc multū discipuli ei' abierūt retro: et iā cū illo nō ambulabāt. **CHRY.** Nō dixit: Recesserūt: sed abierūt retro: ab ea q fm virtutē ē auditiōe: et quā habebāt oliz fidē p'diderunt. **AVG.** Et p'ssi a corpore vitā p'diderūt: q forte in corpore nec fuerūt: inter nō credētes et ipsi reputati sunt. Abierūt retro nō pauci sed multi post sathanā: nō post christum: quomodo de quib' dā femininis dicit apostolus: Quēdā cōuerse sunt retro post sathanā. Petri autē nō repulit dñs retro ire post sathanā: s'z fecit post se ire. **CHRY.** Queret autē aliquis quod tēpus erat verba dispensandi his que cōstructa erant nocentiū: multa qdē vtilitas et necessitas: Quia. n. instabāt cibū corporālē perētes: et ius q sub patrib' dāt' ē reminiscētes: ostēdēs qm oīa illa ty'pus erat: meminit cibi spūitālīs. Non igitur scandalizari oportebat: sed interrogare congruū erat: quare illorum amentie scandalum fuit: nō indissolubilitatis eozū q dicebantur. **AVG.** Et hoc ē forte factū ē ad cōsolationē nostrū: qm aliquādo contingit ut homo dicat verum: et quod dicit nō capiatur: atqz illi q audiūt scandalizent et discēdat. Penitet autē hominē dixisse quod verū ē: dicit. n. apud se hō: Nō debui sic dicere: et sic dñō cōtingit: Dixit: et perdidit multos: sed nō turbat ipse: qz ab initio nouerat: qd nō cēt credētes. nos si nobis cōtingat cōturbamur: solatiū i dño iueniam': et tñ caute vba dicamus. **BEDA.** Sciebat autē dñs de alijs discipulis q remanserūt: an vellēt abire: s'z tñ eos interrogauit ut fides eozum mōstraret: et alijs imitāda proponeretur. vnde sequitur: Dixit q iesus ad xj. Nūquid et vos vul. abire? **CHRY.** Per hūc autē modū oportebat eos trahi. nā si eos laudasset: passi essent aliqd humanū: existimantes se grāiā chri nō facere: eū nō relinquēdo: ostēdēs. vō se nō indigere

eozum sequela: magis eos dēit. aut. non autem eis dixit Abire. hoc enim eēt eos expellere: sed interrogauit eos an vellēt abire: auferens eis vim et necessitatem: et nō lēs eos verēcundia cōartari. ex necessitate enī detineri par esset: ac si abirent. Petrus autem fratrum amatoz: amicitie cōseruatoz: pro iōio respondet collegio. vnde sequit'. Respondit ergo ei si. pe. Domine ad quem ibimus? **AV.** quasi dicat. Repellis nos a te: dā nobis alterum ad quēz ibimus si te relinquimus. **CHRY.** hoc autem verbūz multe est amicitie ostensiuum: quia scilicet christus eis bono iabillioz erat q patres et matres: deinde ut non videatur hoc propterea dicere: quia non essent qui eos reciperent subiūgit: Verba vite eterne habes. Audiens. n. magistrum dicentem: quoniam resuscitabo eum: et habebit vitam eternam: ostendit se recordari eozum que dicta sunt verbōzū: et iudei quidem dicebāt: Dic est filius ioseph. hic vero dicit: Et nos credimus et cognouimus: qz tu es christus filius dei. **CHRY.** Credidim' enīz ut cognosceremus. nam si prius cognoscere: deinde credere vellemus: nec cognoscerem' nec credere valeremus. Hoc credimus et cognouim'. iā tu es christus fili' dei. i. quia ipsa vita eterna tu es: et non das in carne et sanguine tuo nisi quod es. **CHRY.** Quia vero petr' dixerat: Et nos credim': dominus de collegio credentium excepit iudāz vnde sequit'. Respondit ergo eis iesus. Nōne ego xj. elegi: et vnus ex vobis diabolus ē? Quod autem dicit tale ē: ne estimetia q secuti estis me: non redarguam malos dignum autem est hic querere: quare nunc nihil dicit discipuli: sed postea formidantes dicunt: Nunquid ego suz domine: sed nondū petr' audierat. Uade retro me sathanā: et propter hoc timorem non habuit. nunc etiam nō dicit: Unus ex vobis me tradet: sed diabolus est. ideo nesciebant quod dicebatur: sed maliciā estimabant vituperari solum. accusant autē hic christum gentiles insipienter. nō enī electio eius vim infert his q futura sunt: sed in voluntate positum ē saluari et perire. **BEDA.** Uel ostendū: q ad aliud elegit. xi. et ad aliud vnus. xi. elegit ut in apostolica dignitate pseuerarent. vnū elegit: ut per p'ditiōis eius officium salutē oparet humani generis. **AV.** Electus enim est iste de quo nolente et nesciente magnum aliquid boni fieret. Sicut enī iniq' male vtunt bonis operibus dei: sic econtra deus bene vti malis opib' hominum. Quid iuda pcius: sed malo ei' bene vsus ē dñs: tradidit se p'tulit: ut nos redimeret. Potest et sic itelligi qd ait xj. elegi: qz cōsecrat' ē duodenarius numer' eoz: qui p' quatuor cardines mūdi trinitatē fuerāt dēnūciaturi. non autē qz perijt inde vnus: ideo illi' numeri hōno: adēptus est. nam in locū p'ecūnis alius subrogatus ē. **GRE.** xij. moza. Capitis autē noie censetur corpus cū de p'uerio boie dicit: Unus ex vobis diabolus ē. vñ euāgelista exponens subdit: Dicebat autē de iuda simonis scharionis: hic enim erat traditurus eū: cū eēt vnus de xj. **CHRY.** cōsidera christi sapiētia. neqz. n. christ' eū manifestu fecit ne inuerecundum faciat: et sic litigiosior fiat. neqz eum latere permisit: ne estimans se latere sine timore operaret.

CA. VII.

Quest hec autē ambulabat iesus in galileā. Non. n. volebat in iudeā ambulare: qz querebāt eum iudei interficere. Erat autē in proximo dies fess' iudeorum cenophēgia. Dixerūt autē ad eū fratres eius: Transi hinc: et vade in iudeā: ut et discipuli tui videāt opera tua que facis. Nemo qppe in occulto quid facit: et querit ipse i palā eē. Si hec facis: manifesta te ipsum mundo. Neqz enim fratres eius credebāt in euz. Dicit ergo eis iesus.

raliter. sed aliqd docere salubrit: d festo eterno admonē.

CHRY. Uel ascendit: nō ut patiat: s; ut alios erudiat. Latent autē ascendit. potat enī manifeste ascendere: d oēnē eoz inordinatū impetū: qd mltoties fecit. s; nolebat hoc cōtinuo facere: ne magis suā diuinitatē denudaret: et ut i carnatio ei certior esset: et ut nos erudiret ad viutez. Ut igit discerem qd nos oporteat facere: qd nō possum p se/ cutores detinere: voluit latentē ascendere. Nō autē dixit in occulto: ut oñdat dīspētiue hoc eē scī. Si enī oīa ut de us ageret: quō possem nos scire incidētes hūanis picul qd oporteat facere? **ALCVI.** Uel occulte ascendit: q; fa uore hominū nō qrit: nō popis stipantiū se turbatū dele ctat. **BED.** Mystice autē designat q; singul qbusq; car/ naliū humanā gloriā querētib; dñs manet in galilea: q; i terptat transmigrationē scā. i. in mēbris suis: q; transigrāt d vīgē ad viutez: et in eis pficiūt. Postmodū vō dñs ascē dit: q; mēbra xpi nō hui vīte: sed eterne gloriā querunt. Occulte autē dñs ascendit: q; oīs gloriā ei est ab int. i. de corde puro et pscia bona et fide nō ficta. **AVG.** Uel q; qīlatē ascendit: aliqd significare voluit. Oīa enī qd cā sūt antiquo pplo isrl: vmbre fuerūt futuroz: et scenophegia vmbra erat futuroz. Oīa q; que fiebat i figura: manifestat in nobis. Ascendit q; in occulto: figura enī erat ipz eē in oc culto. In ipso die festo xps latebat: q; ipse dies fest' xpi mēbra pegrinatura significabat. Ille enī est in tabernacul q; se in mūdo eē itelligit peregrinū. Scenophegia autē erat celebratio tabernaculoz. Sequit: Iudei autē querebant enī in die festo. et dicebat: Ubi est ille. **CHRY.** Ex mul to odio et inimicitia: neq; enī noiatim vocare volebant. Nō autē multa erat eis in festiuitate reuerētia: nec multa religio: q; a festiuitate credebat xpm fraudulenti detinere. Sequit: Et mur. mul. erat de eo in turba. **AVG.** Mur mur erat d pntiōe quā puenient exponit dices: Quidā enī dice. q; bon' est. aliq; autē dice. nō sed seducit turbas. Quicunq; emicuerit in aliq; grā. aliq; dicit bon' est: aliq; nō sed seducit turbas. Qd autē dñs est de deo valet ad cōso lationē de quocūq; hoc dñm fuerit xpiano. Et quidez si seducere de cepit: nec xps seductor. nec quisq; d; sedu/ ctōz esse xpian'. Si autē seducere aliqd aliqd ad aliud p sua dēdo ducere est. querēdū est vñ et quo. Si a bono ad malū malus seductor: ē si a malo ad bonū: bon' est. et vñ nā sic oēs seductores vocemur et simus. **CHRY.** Igit illā: quide estimo opionē multitudinis esse: quā. i. dicebat bon' est: hanc vō pncipū et sacerdotū: qd oñdit p hoc q; dicunt: Seducit turbas. nō dicit: Seducit nos. Seq; Nemo tñ palā loquebat de illo: pp me. i. **AVG.** Eo/ rā. i. qui dicebat bon' est nō: q; dicebant: seducit turbas. Dec enī clariū sonabat. Sed bon' est pssius susurrabāt.

CHRY. Uide autē eoz q; pncipant corruptionem. hi aut qui pncipatibus subijciunt: sani qdē erat iudicio: s; nō hēbat libertatē dicēdi: qd maxie mltitudinis est.

Iam autē die festo mediante ascendit iesus in tē plū et docebat. Et mirabant iudei dicētes: Quo/ modo hic lras scit cū nō didicerit? Rndit eis ie/ sus et dixit: Mea doctrina nō est mea: sed eius q misit me. Siquis voluerit voluntatē eius facere: cognoscet de doctrina vtrūq; ex deo sit: an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquit gloriā ppriā querit. Qui autē querit gloriā eius qui mi sit eū: hic verax est: et iniusticia in illo non est.

CHRY. Dñs tardatiōe sua auditores attētiōes fa/ cere volēs: nō in pms dieb' ascendit: sed circa solennitatē mediū. vñ d; Jam autē die festo mediante ascen. Iesus in tem. et doce. Qui enī pms dieb' cū quēserūt: repēte cū pntē videntes: magis intendebāt docēt: et qui bonū euz dicebant: et qui malū: illi quide ut aliqd lucrarent et ad mirarent: hi vō ut pphenderēt. **THEO.** Nam in prin

cipio festi his que festi erāt magis attendebāt. vñ postea xpm attentius audierūt. **AVG.** Quāntū enī dat intel/ ligi ipsam festiuitatē dieb' plib' celebrabāt. et iō dicit: Jā die festo mediante. i. cū illius diei festi tor oēs remansis sent quot pterissent: ut etiā hoc impleret qd ait: Nō ascen dā ad diē festum hunc. i. ad quē vos vultis pmi vel secu dū diē: ascendit autē postea die festo mediante. **AVG.** de quē. no. et ve. tel. Tunc etiā ascendit: nō qsi ad diē festū sed quasi ad lucē. illi vero ascēderūt: quasi ad pfrundūz delitijs diei festi. Christo vō ille fuit dies festus: quo pas sioe sua redemit mūdū. **AVG.** sup iō. Ille autē qui p us latebat docebat: et palā loquebat: et non tenebatur. Il lud enī quod latebat erat causa exempli: hoc potestatis.

CHRY. Quid autē docebat: nō dixit euāgelista: s; qd mirabilis docebat: hoc solū oñdit. tanta enī erat virt' do centis vt q; dixerant: seducit turbas: transmutati mirarēt vñ sequit. Et mirabant iudei dicētes: quō hic lit. scit: cum nō didicerit. Uide admirationē neq;tiā plenā: nō enīz di cit: q; in doctrina admirarent: sed in aliā admirationē in ciderūt. **AVG.** Oēs quidem quantū arbitroz admira bant: sed nō oēs pueriebant. Et vnde admiratio: q; mul ti nouerant vbi nat': quēadmodū fuerit educat'. Nunq; eum viderāt lras discentē: audiebāt tñ de lege disputantē legis testimonia pferentē q; nemo posset pferre nisi legis set: nemo legeret: nisi lras didicisset: et ideo mirabantur.

CHRY. Ab hac autē questione cognoscere debebant: qm hec scia humanit' non erat in eo sed diuinit': s; quia hoc ipsi nolebat reuelare: sed in sola admiratiōe stabant: dñs hec reuelauit. Sequit enī: Respondit eis iesus et dixit Mea doctrina nō est mea: s; eius qui misit me. **AVG.** Uide autē hoc esse ppariū qd dicit: Mea et non est mea. nā si dixisset: Ista doctrina nō est mea: nulla esset questio Que est ergo doctrina patris: nisi verbum patris: Ipe q; xps ē doctrina patris: si verbum patris ē. Sed quia ver bum non pōt esse nullius: sed est alicuius: et suam doctri nā dixit seipsum et non suam: quia patris est verbum: qd est tam tuum q; tu: et quid tam non tuum q; tu. Si alicui es q; es. Breuiter ergo hoc mihi dixisse videt: Mea do ctina nō ē mea. acsi diceret: Ego nō sum a meipso. Sa bellianā heresim snia ista dissoluit: qui dicere ausi sūt ipz esse filiū qui ē et pater: duo esse nomina: sed vnam rem.

CHRY. Uel suam dicit qm cam docuerat: non suaz aut qm patris erat doctrina. Sed si oīa q; sunt patris et sunt: ex hoc ipso q; patris ē: deberet eē et sua. Sed hoc qd dicit: Nō est mea: vehementer oñdit et sui et patris vñ esse doctrinā: acsi diceret: Nihil habeo pmutatū aut diuersū sed ita ago ut dico: ut nō estime aliud qd pter patrē dice re vel agere. **AVG.** pmo de trini. Uel aliter: fm aliud suam dixit: fm aliud nō suam: fm formā dei suaz: fm for mam serui non suam. **AVG.** Siquis autē hoc parū in tellexerit: audiat consiliū quod domīn' consequenter dat dicēs: Siquis voluerit voluntatē eius facere: et co gno. de doc. vtrum ex deo sit: an ego ex meipso loquar quid est siquis volue. voluntatē eius facere: hoc est cre dere in eum. ipse enim supra dixit: Hoc ē opus dei ut cre datis in eum quē ipse misit. Quis autem hoc nesciat hoc esse facere voluntatē dei: operari opus eius. Cognoscere autē hoc ē intelligere. ergo nōli querere intelligere ut cre das: sed crede ut intelligas: q; nisi credideritis nō intelli getis. **CHRY.** Uel hoc ita dicit: acsi dicat: Auferte iraz et inuidiā et odiū: qd sine causa in me habetis: et nihil erit qd phibeat vos cognoscere: qm dei verba sunt que loquor. Deinde aliud inducit argumentū insolubile: ab his que sunt in p̄suetudine hominū nos erudiēs. vñ sequi tur: Qui a semetipso loquit glām ppriā querit. q. d. Qui aliquā ppriā vult instituire doctrinā: ppter nihil aliud hoc vult q; ut glām acquirat. Si vō ego gloriā eius qui misit me quero: cui grā aliena vellē vos docere. Et hoc est quod subdit: Qui autem que. glo. eius q; misit illū: hic

verax est: et iniusticia in illo non est. **THEO.** q. d. Verax sum quia doctrina mea vincit veritatem. Iniusticia in me non est: quia alterius gloria non usurpo. **AVG.** Qui queritis gloriam propter antiquitatem est. Dominus autem noster magnus nobis exemplum prout humilitatis: dum habitu inuentus ut homo querit gloriam propter non suam. Sed tu quando aliquid boni facis: gloria tua quis quando aliquid mali facis deo calumniam meditaris. **CHRY.** Uide quoniam cum quedam propter quam humilia de se dicit: hec est. ut credant quoniam non desiderat gloriam neque principatum: et propter ibi calumnia audientium: ut doceat homines moderata sapere: et nihil de se dicere magni: sed semper humile.

Honne moyses dedit vobis leges: Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit: Demonium habes. Quis te querit interficere? Respondit iesus et dixit eis. Unus opus feci et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex moyse est: sed ex patribus. Et in sabbato circumciditis homines. Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato: Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicate.

CHRY. Duas criminationes iudei contra christum inducunt: una quod sabbatum solveret: alia quod patrem suum dicebat deum: equaliter seipsum faciens deo. Hoc igitur prius confirmavit dum ostendit quod non est deo contrarius sed eadem illi docet. De reliquo ad sabbati solutionem incipit dicere. Nonne moyses de. vo. legem: et nemo ex vobis facit legem? Ac si diceret. Lex dicit non occides: vos autem occiditis: et hoc est quod subditur. Quid me queritis interficere? Ac si diceret. Eui ego dissolui legem hominum sanas transgressio fuit: sed in salutem: vos autem transgredimini in malum. Vnde non debeo a vobis de solutione legis diiudicari. In duobus ergo eos corripuit: et dicens: quid me queritis interficere? et ostendendo quoniam occisionem meditates: non sunt digni alium diiudicare. **AVG.** Vel hoc dicit: quia si legem faceret in ipsis litteris christus agnosceret: et presentem non occideret. Respondit autem ei turba: non pertinet ad ordinem sed ad perturbationem. Sequitur. Respondit turba et dixit: Demonium habes: quis te querit interficere? Et dicitur et quod demonium haberet: quod demones expellebat. Dominus autem non turbatus: sed in sua veritate tranquillus non reddidit maledictum pro maledicto: sed respondit tranquille. **BED.** In quo nobis patetie reliquit exemplum: ut quoniam nobis ab aliquibus falsa obijciuntur coniectura: patienter toleremus: et vera que possumus non obijciamus: sed salutaria monita predicemus. Sequitur. Respondit iesus et dixit eis: vnum opus feci et omnes miramini. **AVGV.** Ac si diceret. Quid si omnia opera mea videritis: ipsius. non opera erant quia in mundo videbantur: et ipsi qui fecit opera non videbantur: fecit vna res: et turba non sunt: quia saluum fecit hominem in sabbato: quasi si quisque eorum egrotus sabbato sinceraret: alius illi sanum fecisset: et ille qui eos scandalizavit: quia vnum hominem sabbato saluum fecit. **CHRY.** hoc. n. q. dicit. Miramini: hoc est turbamini: tu multatis: vide autem quomodo prudenter a lege eos silogizavit. Uult. n. ostendere quod facere hoc opus non erat legem solvere sunt. n. multa principaliora quam lex de observatione sabbati: propter quorum observationem lex non soluitur sed impletur: et ideo subdit. Propterea moyses dedit vobis circumcisi. non quia ex moyse est: sed ex patribus: et in sabbato circumciditis homines. **AVG.** q. d. Bene factum est ut acciperetis circumcisionem a moyse: non quia ex moyse est: sed ex patribus. Abzaz enim primus accepit circumcisionem a domino. Et in sabbato circumciditis. Coniungit vos moyses: accepistis in lege ut circumcidatis octavo die. Accepistis in lege ut vacetis septimo die. Si octavus dies illius qui natus est: occurrit ad diem septimum sabbati: circumciditis hominem: quia circumcisio pertinet ad ali-

quod signaculum salutis: et non debet homines sabbato vacare a salute. **ALCV.** Propter tres. n. causas data fuit circumcisio: primo ut signum esset magne fidei abrahe: secundo ut per eam a ceteris nationibus discernere: tertio ut illum in virili membro suscipientes: castitatem mentis et corporis observare deberent. Et tantum conferebat tunc circumcisio quoniam nunc baptismus: nisi quod ianua non dum aperta erat. Concludit ergo ex promissis: Si circumcisio accipit homo. si. facti in sabbato

CHRY. q. d. sabbati solutio in circumcisione legis est observatio: sic et ego homines curas sabbato legem suam. Vos qui non estis legislatores: ultra modum legem defenditis. Sed moyses iubet legem solui propter mandatum: quod non erat ex lege sed ex patribus. Per hoc autem quod dicit. Totum homo. si. facti in sabbato. ostendit circumcisionem esse particularem sanitatem. **AVG.** forte autem illa circumcisio ipsum dominum significabat. Quid. n. est circumcisio: nisi carnis expoliatio. Significavit ergo expoliationem a corde cupiditatem carnalium. non ergo sine causa data est in eo membro propter quod peccatur creatura mortalium: quia per vnum hominem peccatum intrauit in mundum. Ideo autem quod cum peccatum nascitur: quia ois cum vitio propaginis nascitur: non minus dat deus: siue a vitio cum quo nascimur. siue a vitio quod male vivendo adimus nisi per christum cultellus. n. perinis circumcidetur: et petre nomine christus figurabatur. Ideo autem octavo die quia post septimum sabbati dominus die dominico resurrexit. Ipsa autem resurrectio nos circumcidit. i. abstulit de sideria carnalia. Intelligite hoc significari opus bonum quod ego feci totum hominem saluum in sabbato: quia curatus est ut sanus esset in corpore: et credidit ut sanus esset in anima. Estis autem perhiberi servilia opera facere sabbato. Numquid servile opus est hominem sanare in sabbato? Manducatis siquidem et bibitis sabbato: quia pertinet ad salutem: propter quod ostenditis opera salutis nullo modo esse die sabbati omittenda. **CHRY.** Non autem dixit. Ego maius circumcisione operatus sum: sed solus factum narras: iudicium eis concessit. unde subditur. Nolite iudicare secundum faciem. sed iustum iudicium iudicate. q. d. non quia moyses apud vos habet maiorem gloriam quam ego: ex personarum dignitate feratis sententiam: sed a re ipsa natura. hoc. n. est iuste iudicare. Nullus autem incusavit moysen de hoc quod iussit sabbatum solui propter mandatum circumcisionis: quod erat aliunde quam ex lege inducitur: ergo fidei dignum: vobis est moyses qui iubet solui legem a mandato non legali. **AVG.** hoc autem quod dominus notavit hoc loco euadere in hoc seculo: magni laboris est non personam iudicare: admonuit quod dominus iudeos: ad monuit et nos. quod. n. personam sonabat de ore domini et per nos scribitur et nobis fuerat et per nos recitatur. sursum est dominus: sed hic est veritas dominus. Corpus enim domini in quo surrexit vno loco est potest: veritas eius ubique diffusa est. Quis ergo est qui non iudicat personaliter qui equaliter diligit? Non enim cum homines diverso modo pro suis gradibus honoramus. timendum est ne personas accipiamus: nonnunquam. n. est iudicium inter patrem et filium non eam quod filium patris in honore: sed preponimus si bonam causam habet filium patri in veritate: et sic tribuimus honorem debitum: ut non perdat equitas meritum.

Dicebant ergo quidam ex hierosolymis. Nonne hic est quem querunt interficere? Ecce palam loquitur: et nihil ei dicunt. Numquid vero cognoverunt principes quia hic est christus? Sed hunc scimus unde sit: christus autem cum venerit nemo scit unde sit. Clamabat ergo iesus in templo docens et dicens. Et me scitis: et unde scitis: et a me ipso non veni sed est verus qui misit me quem vos nescitis. Ego scio eum. Et si dixero quia nescio eum: ero similis vobis mendax: Sed scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus quia nondum

nondum venerat hora eius.

AVG. Supra dictum ē q̄ domīn' ideo velut occulte
ascēdit ad diē festū: non q̄ timebat ne teneretur: cui prās
erat vt nō teneret. Sed vt significaret etiā in ipso diē festo
q̄ celebrabat a iudeis se occultari ⁊ suū eē mysteriū: nūc
aut apparet potestas que putabat timiditas. Loquebatur
enī palā i diē festo ita vt mirarent turbe. vñ dicit: Dice-
bant ergo qui. ex hiero. Nōne hic ē quē iudei que. interfi-
ci. Et ecce pa. loqui. ⁊ nihil ei dicit. Nouerāt. n. qua sententia
querēbat: mirabatur qua potētia non tenebat. **CHRY.**
Addit aut listeuangea: Ex hiero. quoniam q̄ magis positi-
erāt signis: hi oēs erant miserabiliores: qui deitatis eius
signū videntes maximū: oīa iudicio corruptorū principū
permittēbat: an nō magnū signū infamitatis: ⁊ querētes in-
terficere: habere eū in manib' ⁊ repente dēscere. **AVG.**
Igitur nō plene intelligentes christi potētia: putauerunt
eē principū scientiā q̄ ei pepererūt vnde subdunt: Non-
qd vere cognouerūt pncipes quia hic est christ'. **CHRY.**
Sed ipsi neq̄ principum sequitur sententiam: sed aliam
proferunt corruptā ⁊ p̄pua amentia dignam. vnde sub-
ditur. Sed hunc scimus vnde sit. Christus autē cū ve. ne.
scit vnde sit. **AVG.** hec opinio apud iudeos non inani-
ter nata est: inuenimus tñ q̄ scripture dixerunt de christo
quoniam nazareus vocabitur: ergo predixerunt vnde sit. Iu-
dei etiam dixerūt herodi querenti q̄ christ' in bethleem
iude nasceret: ⁊ testimoniū ē ppheticū attulerūt. vnde er-
go nata ē hec opinio apud iudeos: q̄ christus cū venerit
nemo sciat vnde sit: nisi q̄ vtrūq̄ p̄nunciauerūt scripture
fm hominē predixerūt vnde eēt: fm deū latebat ipios et
querat pios. Hanc igit opinione in eis generauerat: qd p-
phētia dicit: Generationem eius q̄s enarrabit. Deniq̄ do-
minus ad vtrūq̄ respondit: ⁊ q̄ nouerit eū vnde eēt: et
q̄ nō nouerāt. vñ sequit. Clamabat ergo iesus docēs in
tēplo ⁊ dicens: Et me scitis: ⁊ vnde sum scitis. hoc ē dicere: ⁊
vñ sum scitis: ⁊ vñ sum nescitis. vñ sum scitis: iesus anaza-
ret: cui etiā parentes nostis. Solus enim in hac causa la-
tebat virginis part': quo excepto totū nouerāt in iesu: qd
ad hominē pertinet. Recte ergo dixit: Et me nostis: ⁊ vñ
sum scitis. fm carnē ⁊ effigie hoīs quā gerebat. fm diuini-
tate autem a seipso non venit: sed est vrus qui misit me.
CHRY. per quod ea q̄ in mēte habebant reuelat: ac si
diceret: Nō sum de numero eorū q̄ sine causa venerūt: s3
ē verax q̄ misit me: ⁊ si verax ē in veritate misit: ⁊ qui mis-
sus ē: congruū ē veracem eē. Rursus aut ex p̄p̄is ser-
monib' eos capit. q̄ enim dicebant: Cū venerit christus
nullus cognosceret vñ ē: ostendit etiā inde ē christū eē quo-
niam a patre venit: quē ipsi nesciebāt. ⁊ ideo subdit: Quē
vos nescitis. **HILA.** vi. de tr. Nūquid aut nō oīs ho-
mo licet in carne ex deo nat' est. ⁊ q̄ nō negat ab his vel se
ipsum vel vñ ipse sit scit: nisi id vñ est ad nature sue refer-
ret auctorē. Nam id qd vnde sit ignorat: natura ex qua ē
dū vñ sit nescit ostendit. Ignorari. n. vnde sit: non pōt qd
substitit ex nihilo: q̄ hoc ipsuz qd nō ignoratur ex nihilo
ignorationē ei' vñ sit nō habet. Ob hoc aut qd sit ipse ne-
scit: dū ignorat a quo sit. nō. n. cōfiteat filiū q̄ negat natum:
nec natū intelligit qui putabit eū eē ex nihilo. **CHRY.**
Vel ignorantiā hic dicit q̄ ē p̄ opa: sicut paulus ait: Confi-
tetur se nōsse deū: factis aut negat. Dupliciter aut eos re-
darguit. Et p̄mū qdē q̄ occulte loquebatur: hec i mediū
inducit: clamās vt eos verēcūdari faciat. **AVG.** Deni-
q̄ vt ostēderet eis vñ possent scire subiecit: Ego scio cum
ergo a me q̄rite vt sciatū cū. Pat' ē. n. nō cognoscat nisi fi-
lius: ⁊ cui voluerit fili' reuelare. Etsi dixero q̄a nescio cū
ero similis vobis mendar. **CHRY.** Quod ē iposibili-
le: q̄a. n. verax ē q̄ misit: cōgruū ē ⁊ eū q̄ misit ē veracem
eē. vbiq̄ autem cognitionē patris soli sibi attribuit: quia
a patre ē. vñ sequit. Et ego scio eū q̄a ab ipso sū. **HILA.**
vi. de tri. Quero aut vtrū id quod ab eo opus ē: in eo crea-
tionis aut naturā generationis ostēdat. Si op' in eo crea-

tionis ē: vniuersa quoq̄ que creantur a deo sunt: ⁊ quo-
modo patrē nō vniuersa nouerūt: cū filius eū iccirco q̄
ab eo ē nō nesciat. Si vero iccirco ei q̄ ab eo sit eūz nōsse
sit: p̄p̄iū: quomodo nō hoc ei q̄ ab eo ē erit p̄p̄iū. s. vt
verus filius ex natura dei sit. Dabes igit p̄p̄ietatē cogni-
tionis de p̄p̄ietate generationis: tñ ne forte id qd ab eo ē
aduētus sui tēpus heresis inuaderet continuo subiecit: Et
ipse me misit. Tenuit ordinē euāgelici sacramēti: natuz se
p̄fessus ⁊ missuz. **AVG.** Ab ipso inquit suz: q̄a filius
de patre. q̄ aut videntis me i carne ipse me misit: vbi nō
intelligere nature dissimilitudinē: sed generātis auctorita-
tē. **CHRY.** Irritauerūt aut iudeos ea q̄ dicebant: pro-
pter hoc qd dixerat: Quē vos nescitis: q̄a similitudine se i-
re. vñ sequit. Querēbat ergo eū apprehendere ⁊ nemo mi-
sit eū manus. Vnde furore eorū inuisibiliter refrenatum
Euangelista vero humanus ⁊ humilior loq̄ volens: vt
ex hoc christ' homo putaret: nō dixit q̄ eos inuisibiliter
detinuit: sed subiecit. Quia nondum venerat hora eius.
AVG. Hoc ē q̄a volebat. nō enīz dñs sub fato natus est:
hoc nec de te credēdū ē: quātomagis de illo per quē fa-
ctus es: si tua hora volūtas ē illius: illius hora que ē nisi
volūtas sua. Nō ergo hora dixit q̄ cogere: mox: sed qua
dignaretur occidi.

**De turba autem multi crediderunt in euz. Et dicebant: Christus cum venerit: nūquid plura si-
gna faciet: q̄ que hic facit. Audierunt pharisei tur-
bam murmurantem de illo hec: ⁊ miserunt princi-
pes ⁊ pharisei ministros vt apprehenderent iesuz.**
**Dixit ergo eis iesus. Adhuc modicū ip̄s vobiscū
sū ⁊ vado ad eū q̄ me misit. Queretis me ⁊ nō in-
uenietis ⁊ vbi ego sū vos n̄ potestis venire. Dixerūt
ergo iudei ad semetipsos. Quo hic iturus ē: quia
non inueniemus eum: Nūquid in dispersionem
gentium iturus ē ⁊ docturus gentes: Quis ē hic
sermo quem dixit: queretis me ⁊ non inuenietis: ⁊
vbi sum ego vos nō potestis venire.**

AVG. Dumiles ⁊ pauperes saluos faciebat dominus
vñ dicit. De turba aut mul. cre. i. cū. Turba enim q̄ suam
egritudinē cito vidit: etiā i lius medicinā sine dilatioe co-
gnouit. **CHRY.** Vtrūq̄ negi i his erat sana fides: sed
more multitudinis vulgaris loquebatur. Sequit. n. Et ei.
Christ' cū vene. nūquid signa plura faciet q̄ q̄ hic facit.
Dicere. n. Christ' cū venerit: erat nō firmiter credētū hūc
eē christū. Vel ē hoc dicere ē ostendere eū nō eē christum:
ac si dicat. Nōne ille cū venerit melior erit: ⁊ plura signa
faciet. grossiores enim nō a doctrina sed a signis inducū-
tur. **AVG.** Vel itelligūt: Si duo nō erūt: hic ē christus.
p̄cipes aut isantēbāt. Et ideo modicū nō solū nō agno-
scebāt: sed et occidere cupiebāt. vñ sequit. Audierūt pha-
risei turbā murmuratē de illo hec: ⁊ misit. prin. ⁊ pha. mi-
nistros vt apprehederēt eū. **CHRY.** Multa quidē lo-
cutus ē supra sed nihil tale fecerunt: quod maxime enim
eos mordebat: hoc erat q̄ turbe. s. christū glorificabant.
Sabbati autem solutio apparēs causa erat: quā. s. p̄cētē-
debāt: ⁊ ipsi qdē nō audebat xpm capere periculū timē-
tes. Ministros aut mittit tanq̄ piculis expositos. **AV.**
Quia ergo non poterāt apprehendere nolēt: missi sunt
vt audirēt docerē. Sequitur enim: Dixit ergo iesus: Ad-
huc modicū tēpus vobiscū sum. **CHRY.** Verba loqui-
tur humilitatis plena: ac si diceret. Quid festinatis me in-
terficere: paruum expectate tēpus. **AVG.** Quod mō-
do ergo vultis facere facturi estis: sed non modo q̄ nolo
implere enīz debeo dispensationē meā: ⁊ sic puenire ad
passionē. **CHRY.** Per hoc igit audaciozē turbam ter-
ruit: studiosiozē vero magis audiam faciebat ad audien-
dum: quasi paruo tempore derelicto: in quo possent hac

doctrina potiri. Non autē dixit simpliciter: Hic sum: sed
 vobiscū sum. q. d. Esi persequimini me: nō tū cessabo que
sunt pro vobis dispensans: et ea que sunt ad salutem do-
cens et monens vos. Quod autē subdit: Et vado ad eum
q̄ me mī. sufficiens erat eos terrere. THE. Tanq̄ pa-
tri sit de ipsis conq̄stur: q̄ si missus obprobrijs affe-
runt: nō ē dubiū q̄ et mittenti fecerūt iniuriā. BED. Di-
cit autē: Vado ad eū q̄ misit me: ac si diceret: reueries ascē-
do ad patrē qui me incarnari precepit. Illuc se dixit ire a
quo nunq̄ recessit. CHRY. Quod vero eo indigebant
manifestat per hoc q̄ dicit: Queritis me et nō inuenietis.
Sed vbi quiesierunt eū iudei: dicit lucas qm̄ plāgebant
mulieres super eū. probabile autē est et multos alios hoc
passos ēē: et precipue dū ciuitas caperetur eos meminis-
se chisti et miraculorū eius: et presentia eius q̄rere. AV.
Nel hic iā resurrectionē suā predixit: q̄a q̄sturi illi erāt
post resurrectionē cōpūcti. Noluērunt enim eū agnosce-
re presentē: et postea q̄stierūt cū viderēt in eū multitudinē
credentē. vnde multi cōpuncti dixerunt: Quid faciemus
viderunt enī chistū suo scelere moriētē: et crediderunt in
chistū suū scelerib⁹ ignoscētē: et quousq̄ biberēt sanguinē
quē fuderunt: de sua salute despauerunt. CHRY. Dei
de ne quis eū per mortē cōmuni modo abire estimet: sub-
iungit: Et vbi ego sum vos nō potestis venire. Si vero i
morte maneret possent ad eū ire: illuc enim oēs abim⁹.
AVG. Non autē dixit: Vbi ero: sed Vbi suz. Semper. n.
ibi erat chist⁹: quo fuerat rediturus: sic redit: vt nos nō
derelinqueret. Erat enim xps fm̄ visibilē carnē in terra:
fm̄ inuisibilē maiestātē in celo et in terra. Non autē dixit
Nō poteritis: sed nō potestis venire. tales enim tūc erāt
q̄ nō possent. Nā vt sciat: nō hoc ad desperationem di-
cim⁹: et discipulis suis dixit tale aliquid: Quo ego vado
vos non potestis venire. Deniq̄ hoc petro exposuit di-
cens: Quo ego vado nō potes me seq̄ modo: sequeris autē
postea. CHRY. hec autē omnia induxit volens eos at
trahere. zeni modicū tēpus quod relinq̄batur et post re-
cessum ipsum desiderabilē ēē: et eū nō posse decetero iue-
niri sufficientia erant ad suadēdū vt ad eū accederēt. Per
hoc autē quod dicit: Vado ad eū q̄ misit me: ostendit nullā
sibi fieri lesionē ab insidijs eorū et passionē suam volunta-
riā sibi ēē. passi sunt autē aliqd̄ ipsi iudei ad ea q̄ dicta sūt:
et q̄rūt ad seipsos quo debeat ire: quod non erat eorū q̄
desiderarent ab eo liberari. Sequit⁹. n. Dixerūt ergo iudei
ad semetipsos: quo hic iturus ē: q̄a non inueniem⁹ eum?
Sic enim gentes vocabat q̄st exprobrātes et magna iſe-
metipsis gloriātes. q̄. i. gētes vbiq̄ disseminate erant: et
imperfecte adinuicē permixte. Sed hoc obprobriū postea
ipsi sustinuerūt: q̄ vbiq̄ dispersi sunt. Antiquit⁹ autē tota
gens in vnū collecta erat: sed cū iudei vbiq̄ terrarū iā gē-
tibus permixti ēēt: nō diceret: Quo ego vado vos non
potestis venire: si per hoc gentes intellexerūt. AVG. Di-
xerat autē dñs: Quo ego vado de sinu patris. Hoc ergo il-
li nullo modo intellexerunt: et tamē ex hac occasione salu-
tē nostrā predixerūt q̄ dñs iturus ēēt ad gentes: non pre-
sentia corporis: sed tamē pedib⁹ suis. misit enim ad nos
mēbra sua et fecit nos mēbra sua. CHRY. Non autem
dixerunt q̄ iturus ēēt ad gentes ledere eas: sed docere. Iā
enim irā submiserāt et his q̄ dicta erant crediderant. Neq̄
q̄ autē nisi credidissent q̄sissent ad seipsos: Quis ē hic ser-
mo quē dixit: queritis me et nō inuenietis: et vbi ego sum
vos nō potestis venire.

In nouissimo autē die magno festiuitatis sta-
 bat iesus et clamabat dicēs: Siquis sitit veniat ad
 me et bibat: Qui credit in me sicut dicit scriptura:
 flumina de ventre eius fluent aque viue. Hoc autē
 dixit de spiritu quē accepturi erant credentes in eū.

Nondū enim erat spiritus datus: q̄ iesus nondū
 erat glorificatus.

CHRY. Cū recessuri essent domū celebrata festiuitate
dominus dat eis viaticā ad salutē. vñ dicit: In nouissimo
autē die ma. se. sta. iesus et cla. vi. Siquis sitit veniat ad me
et bi. AV. Tunc enim agebatur festiuitas q̄ appellatur
cenophetia. i. tabernaculorū cōstructio. CHRY. Que
per septē dies agebatur. prima autē dies et vltima erat ce-
lebratima fm̄ legē: et hoc significauit euangelista euz dixit
In nouissimo die magno festi. Medios autē dies magis
ad voluptatem cōsumebat. Ideo ergo prima die hoc eis
non dixit: sed neq̄ secūda aut tertia: ne ea que dicebātur
deperirēt: eius voluptati vacantibus. Clamat autē ppter
turbē multitudinem. THEO. Simul quidē vt audib⁹
lis fieret: atq̄ vt cōfidentia largiret⁹: et q̄a neminem for-
midabat. CHR. Dicit autē: Siquis sitit. ac si diceret:
Neminē necessitate et violentia attraho: sed siq̄s habet de
sideriū multū: hūc ego voco. AVG. Est enim sitis inte-
rior: q̄ ē homo interior. Constat autē plus amare hominē
interiorē q̄ exteriorē. Si ergo sitim⁹: veniamus non pedi-
b⁹ sed affectib⁹: nec migrādo: sed amando. CHRY.
Quia enim de intellectu loquitur potū: ostendit p hoc
q̄ post inducit. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flu-
de ven. eius fluent aque viue. Sed vbi hoc dicit scriptu-
ra: nusq̄. Quid igit? Qui credit in me sicut dicit scriptura
hic subdistingue oportet: vt postea subsequat⁹: flumina
de ventre eius fluent aque viue: ostendens quoniam rectā
oportet habere cognitionē: et non ita a signis sicut a scri-
pturis credere in ipsuz. Et enim superius dixit: Scrutamini
scripturas. Hic in prologo gene. Nel hoc testimoni-
um de proverbijs sumptum ē: vbi. i. dicitur: Peruenit fō-
tes tui foris et in plateis aq̄s tuas diuide. AV. Venter
autē interioris hominis ē cōscientia cordis eius. Bibito at
istō liquore: viuescit purgata conscientia: et hauriēs fon-
tē habebit: et ipsa fons erit. Quis est fons: vel quis ē flu-
uius q̄ manat de ventre interioris hoīs: beniuolentia q̄
vult consulere p̄ximo. Bibit ergo q̄ credit in dño. si autē
putet: q̄a quod bibit soli ipsi debet iustificare: non fluit aq̄
viua de ventre ei⁹. Si autē p̄ximo festinat consulere: iō
nō siccatur q̄a manat. GRE. super ezechielē. Cū. n. a mē
te fidelū sancte predicationis verba de fluit. q̄si de men-
te credentiū aque viue flumina decurrunt. ventris autem
viscera qd̄ sunt aliud nisi mentis interna. i. recta itēto: san-
ctū desiderii: humilis ad deū: pia ad proximū voluntas.
CHRY. Dicit autem flumina et non flumē: copiositate
et vbertate occulte insinuas. Uiuente autē aqua dicit: agē
tem semper. Spiritus enim gratia cū i mēte intrauerit et fir-
mata fuerit omni fōte magi manat: et neq̄ deficit neq̄ eua-
cuat: neq̄ stat: videbit q̄s vtiq̄ hoc ad sapiētiā sephani
ad petri linguā: ad pauli fluxū inspicies. Nihil. n. eos de-
tinebat: sed sicut flumina multo ipetu delati: oia secū tra-
hentes abibant. AVG. Ad qualē autē potū dñs inuitat
ser: exposuit euangelista et dixit: Hoc autē dixit de spiritu
quē accepturi erant credentes in eū. Quē dicit spiritū ni-
si spiritū sciz: nā vnusquisq̄z homo habet in se propriū
spiritū. ALCV. Spiritū autē sanctū ante ascensionē apo-
stolis p̄misit: post ascens onem in linguīs igneis dedit. In
de dicit: Quē accepturi erant credentes in eum. AVG.
Erat ergo spūs dei: sed nōdū in eis erat q̄ crediderāt in ie-
sum. Itā enim disposuit nō eis dare spiritū ituz: nisi post
resurrectionē suā. vnde sequit⁹: Nondū. n. erat spi. da. q̄
nōdū iesuserat glori. CHRY. Apostoli quidē p̄ spū
eijebant demonia: sed ea q̄ xpo ē potestate. qm̄ enī mit-
tebat eos nō dicitur: De⁹: eis spiritū sanctum: sed dedit
eis potestātē. De prophetis autem ab omnibus confessū
est q̄ spiritū sanctū eis dabatur: sed hec gratia a terra de-
fecerat. AV. iij. petri. Sed quō et de iōanne baptista
dicit⁹: Spūscō replebitur ab utero matris sue et spūscō
repletus

repletus zacharias inuenitur: vñ e illo talia diceret: et spiritus sancto maria vt talia de domino predicaret spiritus sancto symeon et anna vt magnitudinem christi paruuli agnoscerent. Quomodo ergo intelligit: nisi quia circa illa spiritus sancti datio: post clarificationē christi futura erat qualis nunq̃ antea fuerat: habitura erat quādā proprietatez in ipso aduentu: qualis antea nunq̃ fuit. Nūq̃ enim legim⁹ linguis quas nō nouerant homines locutos veniēte i se spūscō: sicut tūc factū ē: cū oporueret et eius aduentū signis sensibilib⁹ demonstrari. **AVG.** super iohannē: Cū ergo et modo accipiat spūscūs: quare nemo loquitur linguis oīum gentiū: quia iā ipsa ecclesia linguis gētiū loquitur in hac qui nō ē nec modo accipit spūscū. Si amas vnitatē etiāz tibi habet quisq̃ in illa aliqd habet. Tolle inuidiā: et tuū ē quod habeo. Lūo: separat: charitas iungit. Ipsam habeo et cūta habetis: quia sine ipsa nihil proderit q̃d habere potueris. Charitas autē dei diffusa ē in cordibus nostris per spiritū sanctum qui datus ē nobis. Quare ergo dominus post resurrectionē suā spiritū sanctum dare voluit: vt. i. in resurrectionem nostram charitas flagraret ab amore seculi separaretur: et tota curreret in deū. Qui enim dixit: Qui credit in me veniat et bibat et flumina de ventre ei⁹ fluēt aque viue. Vita eterna promissit: vbi nihil timeamus: vbi non moriamur: quia ergo tale est quod pmissit spūscū charitate seruientibus: ideo ipsum spiritū noluit dare: nisi cū eū glorificat: vt in suo corpore ostenderet vitā: quā modo nō habemus: sed in resurrectione speram⁹. **AVG.** contra faustū: Si itaq̃ hec causa erat vt nō dū daret spūscū: quia nondū erat iesus glorificat⁹: proculdubio clarificato iesu iam causa erat vt statim daretur. Caraphices autē se pmissum paracletū suscepisse dixerunt: et hinc a fide catholica deuiarunt. Manichei etiā que de pmissione spūscū dicuntur: de manicheo asserunt eē predictum: tanq̃. i. antea non fuerit spiritus datus. **CHRY.** Vel aliter: Gloriam christi crucem vocat quia enim inimici eram⁹: donū autē non inimicis sed amicis dāt. oportebat pri⁹ offerri hostiā: et inimiciā in carne dissolui: et tūc factos dei amicos suscipere donū.

Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebāt: Hic ē vere ppheta. Alij dicebāt: Hic ē christus. Quidā autē dicebāt: Nun quid a galilea venit christus? Nōne scriptura dicit quia ex semine dauid et de bethleem castello vbi erat dauid venit christus? Dissensio itaq̃ facta est in turba ppter eum. Quidā autē ex ipis volebāt apprehendere eum: sed nemo misit sup euz manus. Venerūt ergo ministri ad pontifices et phariseos et dixerūt eis illi: Quare nō adduxistis illum? Responderunt ministri: Nunq̃ sic locutus ē homo: sicut hic homo loquitur. Responderunt ergo eis pharisei: Nūquid et vos seducti estis? Nūquid ex principibus aliquis credit in eū: aut ex phariseis? Sed turba hec que nō nouit legē: maledicti sunt. Dixit nicodemus ad eos: ille qui venit ad iesū nocte: qui vnus erat ex ipis: Nūquid lex nostra iudicat hominē: nisi prius audierit ab ipso et cognouerit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Nūquid et tu galileus es? Scrutare scripturas et vide quia a galilea ppheta non surgit. Et reuersi sūt vnusquisq̃ in domum suā.

AV. Cū domin⁹ inuississet credentes in se ad potandū spiritū sanctū: nata ē de illo in turba dissensio. vnde dicit: Ex illa ergo hoīa tu. cū au. hos ser. eius dicebāt: hic est

vere ppheta. **THEO.** Qui. s. expectabat. Alij. s. populus dicebant: hic est christ⁹. **ALCV.** Jam isti sinz illaz spiritualiter haurire ceperant: ita sūz infidelitatis depofuerant. alij in sue infidelitatis ariditate per manebant: de quibus subditur: Quidam autē dice. Nūquid a galil. venit christ⁹ nonne scri. di. q. ex semine da. et de beth. ca. vbi erat da. christ⁹ ve. Nouerant enim quid de christo predixisset prophete: sed ignorabant omnia in ipso impleta fuisse: et qui nouerant in nazareth nutritū: natiuitatis locū nō attēdebant: nec prophetiā quam legerant in eo cōpletam credebant. **CHRY.** Sed esto locū natiuitatis ignorabant num ēt genas ignorabāt qm ex domo et familia dauid natus erat: Quare igitur dicebāt: Nonne ex semine dauid ve. christus? Sed et hoc obūzare volebāt: per educatiōnē in nazareth oīa maliciose loquētes vnde non accedūt ad christū querentes: quō scripture dicunt q. a bethleem oportet venire christum: tu autē ex galilea venisti: sed oīa maliciose loquuntur. Et q. non diligenter attendebāt his que dicebantur: neq. discēdi gratia: propter hoc nihil eis christus respondit. Nathanaelem autē dicēte: Nazareth pot aliquid boni eē laudauit: vt vere israelitā: q. veritatē erat inquisitor: et omnia vetera diligēter edoctus. Sequitur: Dissensio itaq̃ facta ē propter eū in turba. **THE.** Nō in principibus: nam principes vnus voluntas erant: vt videlicet nō eū reciperent sicut christus. Qui ergo magis moderati erant in malicia: verbis tñ glorie christi aduersabantur: qui vtroq̃ piores erant manus etiā appetebāt imponere. de quibus subditur: Quidam autē ex eis vo. ap. eū. **CHRY.** Hoc autē induxit euangelista ostēdens quoniam loquebantur neq. querentes veritatem neq. discere volentes. Sequitur: Sed nemo misit super illū manus. **ALCV.** Quia. s. ipse non permisit qui conatus illoz in sua potestate habebat. **CHRY.** Hoc autem sufficiens erat eos i cōpunctionem deducere: sed non sunt cōpuncti. talis enim nequicia nulli vult credere: ad vnū aspiciit solum: vt eum cui insidiatur interficiat. **AV.** Qui vero missi fuerant vt eum tenerent redierunt imunes a crimine et pleni admiratione: de quibus subditur: Venerūt ergo ministri ad pon. et pha. et dixerunt eis illi: Quare nō adduxistis eum? **ALCV.** Qui cum lapidare volentes tenere non potuerunt: arguunt ministros quia eū non adduxerant. **CHRY.** Ecce pharisei et scribe miracula videntes et scripturas legentes nihil profecerunt. ministri autēz nihil horum habentes: ab vna sola allocutiōe sunt capiti: et abeuntes vt eum ligarent: redierunt ligati miraculo. Et non dixerunt: Non potuimus propter turbaz: sed preco nes efficiūtur christi sapientie. Nam sequitur: Responderunt ministri: Nūq̃ sic locutus ē homo sicut hic homo loquitur. **AVG.** Ille autem sic locutus ē: q. deus erat et homo. **CHRY.** Nō est autē solū eozum prudentia admiranda: q. signis non egerunt: sed a sola doctrina sunt capti. non enim dixerunt: Nunq̃ talia miracula fecit homo sed nunq̃ sic locutus ē homo. Sed etiā admiranda est eozum securitas: quoniam ad phariseos qui contra christum aduersabantur venerūt. et eis talia locuti sunt. Nec tñ lōgū sermonē audierāt: sed breuē. cū enim mēs fuerit in corrupta: non longis sermonib⁹ opus est. **AVG.** Pharisei tñ eoz testimoniu repulerūt. Nā sequit: Rēderūt ergo eis pharisei. Nūquid et vos seducti estis: quasi dicāt: Videmus vos delectatos eē in sermonib⁹ suis. **ALCV.** Et reuera laudabiliter seducti erāt: q. dimisso malo infidelitatis: transferant ad fidē. **CHRY.** Ab argumēto autē insipienti contra eos syllogizant. nā sequit. Nūquid ex principib⁹ aliquis credidit in eum aut ex phariseis: sed turba hec que nō nouit legem maledicti sunt. hec autē ē ipsozū accusatio: quoniam turba quidē credidit: ipsi autē nō crediderunt. **AVG.** Qui enim non nouerant legem ipsi et credebant in eum qui miserat legē: et cū qui miserat legēz cōdemnabāt illi q. docebāt legē: vt iplēret quod domin⁹